

Soloi/Pompeiopolis 2006 Kazıları

Excavations at Soloi/Pompeiopolis in 2006

Remzi YAĞCI

12.07.2006 tarihinde başlanmış olan Soli /Pompeiopolis kazı çalışmaları 1 uzman arkeolog, 1 Mimarlık Tarihi Profesörü, 1 mimar, 1 harita mühendisi, 1 restoratör, 8 arkeolog, 3 arkeoloji öğrencisi ve 20 işçi ile 13 Temmuz-15 Ağustos 2006 tarihleri arasında sürdürülmüştür.

A. Sütunlu Cadde:

Bu yıl yapılan çalışmaların başlıca amacı: 2005 kazı sezonunda E-F 41 plankarelerinde açığa çıkarılan *opus sectile* tabanın E-F serisinde genişletilerek sütunlu caddenin İ.S. VI. yy.'daki kullanımını, özellikle de F 41 açmasında açığa çıkarılan mimari yapılanmanın sütunlu caddenin orijinal mimarisi ile bağlantılı olup olmadığını anlamaktır. Bir diğeri ise, ileri yıllarda yapılacak olan mimari restorasyon için veri (kazı, çizim ve belgeleme) toplamak olmuştur. Bu amaçla cadde boyunca belirlenen plan karelerde çalışılmıştır.

E-F 40 – E-F 39:

2005 kazı sezonunda E-F 41 açmasında bulunan Erken Bizans Dönemi *opus sectilesinin* kesin olarak tarihlenebilmesi ve mimari kontekstinin açığa çıkarılması amacı ile E-F 39 ve E-F 40 plankarelerinde kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Özellikle F serisinde bulunan mimari kalıntıların sütunlu caddenin Bizans Dönemi'nde de etkin bir kullanım gördüğüne işaret etmektedir. Antik Roma dükkânlarının giri kapıları Bizans Dönemi'nde içleri örülerek daha geniş mekânlar oluşturulduğu anlaşılmaktadır. 525 (*terminus post quem*) yıllarında yaşanan deprem sonucunda mekân (olasılıkla dükkân) duvarlarının yıkıldığı anlaşılmaktadır. İleride açılması planlanan dükkânlar şimdiki durumda caddenin doğusundan geçen yolun altında kalmıştır. Bu mimari yapılanmanın altında E-F 41 açması ile benzerlik gösteren *opus sectile* ye 5.55 m. kotunda ulaşılmıştır. Restorasyon ekibi tarafından temizliği yapılan tabanın fotoğraflarının çekimi ve mimari çizim çalışmalarının tamamlanmasından sonra ileride teşhir edilmek üzere jeotekstil ile örtülerek

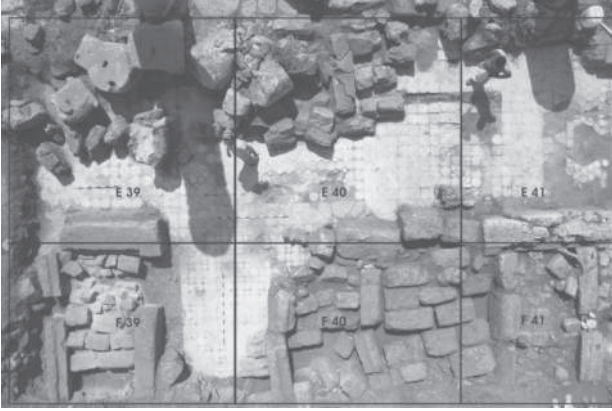
The 2006 campaign at Soli/Pompeiopolis lasted from July the 13th to August the 15th and the team comprised: 1 specialist archaeologist, 1 professor of architectural history, 1 architect, 1 cartography engineer, 1 restorer, 8 archaeologists, 3 students of archaeology and 20 workers.

A. The Colonnaded Street:

*This year's excavations aimed mainly at clarifying the 6th century A.D. period of the colonnaded street by exposing more of the *opus sectile* that was uncovered in E-F41 grid-squares in 2005 by extending in the E and F series, and in particular, clarifying if there was any connection between the architecture uncovered in F41 and the original architecture of the colonnaded street. Another aim of this campaign was to gather data (excavation, drawings and documentation) that will facilitate future architectural restorations. Consequently work progressed in these grid-squares along the street.*

E-F 40 – E-F 39:

*In order to date precisely the Early Byzantine *opus sectile* pavement uncovered in grid-squares E-F 41 in 2005 and to clarify the architectural context to which it belongs, excavations were undertaken in grid-squares E-F 39 and E-F 40. The architectural remains, especially in the F series, indicate the extensive use of the colonnaded street during the Byzantine period. The doorways of the ancient Roman shops were blocked and larger spaces were created. As a results of an earthquake in 525 (*terminus post quem*) the walls of this large space (possibly a shop) fell down. The shops that are planned to be uncovered in the future lie beneath the road passing east of the street at present. An *opus sectile* pavement, similar to that in E-F 41, was reached at the 5.55 m. level. This pavement was cleaned, photographed and documented by the restoration team; then, it was covered with geotextile for protection before its future display (Fig. 1).*

Res. 1 / Fig. 1

koruma altına alınmıştır (Res. 1). Arkeolojik verilere göre: Soli/Pompeïopolis sütunlu caddesinde (*cardo maximus*) deprem olana değin geometrik ve figürlü mozaik ile çok renkli ve geometrik (üçgen, çokgen ve dairesel) bezemeli *opus sectile* taban döşemesi eşzamanlı kullanılmıştır.

C 20-C 21:

Bu açmalarda kazılarla sütunlu caddenin restorasyonu-na yönelik olarak mimari parçaların açığa çıkarılması amaçlanmıştır. Kazı çalışmaları sonucunda caddenin bu plankarelerde Roma Dönemi blokajının geç dönemde tahrip edildiği ve açılan bu tahrip çukuru içerisinde mimari parçaların bulunduğu gözlemlenmiştir.

C 48:

C 48 açmasında, önceki yıllarda bulunan ve Mersin Müzesi'ne teslim edilen mermer heykellerin eksik parçalarını bulabilmek amacı ile kazı çalışmalarına 5.00x5.00 m. ölçülerindeki alanda 5.38 m. seviyesinden başlamıştır. 4.65 m. seviyesinde mermer bir heykele ait, elinde phiale tutan bir el parçası bulunmuştur.

D 20:

C 20 plankaresinde doğu portikoya ait stylobatı açığa çıkarmak amacıyla kazı çalışmalarına (5.00x3.00 m. ölçülerindeki bir alanda) başlanmıştır. 5.33 m. seviyesinden başlanan kazı çalışmaları sonucunda doğu portikoya geçişi sağlayan basamaklar bulunmuştur. Ayrıca Bizans Dönemi'nde şehre su sağlayan künk sıralarının da stylobat üzerine inşa edildiği gözlemlenmiştir. D 20 açmasının kazı çalışmalarına 4.32 m. seviyesinde son verilmiştir (Res. 2).

Archaeological evidence indicates geometric and figurative mosaic pavement was used simultaneously with the polychrome and geometric (triangles, polygons and circles) *opus sectile* until the earthquake.

C 20-21:

The excavations in these grid-squares aimed at exposing architectural pieces for future restoration of the street. Excavations revealed the Roman period blockage of the street in this area was later destroyed and architectural pieces were found in this pit.

C 48:

Excavations in this grid-square aimed at finding the missing parts of statues that had been uncovered in previous campaigns that were handed over to Mersin Museum. The work began at the 5.38 m. level in a trench of 5.00x5.00 m. and, at the 4.65 m. level a marble hand holding a phiale, belonging to a statue was uncovered.

D 20:

In order to expose the stylobate of the east portico in grid-square D 20, work was started in a trench 5.00x3.00 m. at the 5.33 m. level. At the end, the steps leading into the eastern portico were found. In addition it was observed that the water pipes of Byzantine period were built on the stylobate. The work stopped at 4.32 m. level in D 20 (Fig. 2).

B. The Soli Höyük:

The 2006 excavations at Soli Höyük were conducted in trenches G 8, E 6 and H 7 and the service paths between E 7/E 6, E 7/F 7, F 7/F 8, G 7/F 7, G 8/G 9,

Res. 2 / Fig. 2

B. Soli Höyük:

2006 Soli Höyük kazı çalışmaları: G 8, E 6, H 7 açmaları ve E 7/E 6, E 7/F 7, F 7/F 8, G 7/F 7, G 8/G 9, D 7/D 6, G 7/H 7, F 8/G 8, F 9/G 9 ve D 7/E 7 açmaları arasında kalan servis yollarında gerçekleştirilmiştir. Servis yollarının kaldırılma nedeni, doğal nedenlerle (yağmur, sel vb.) kesitlerde oluşan yıkım ve bozulmalar ile işlevlerini yitirmesi ve bu açmalar içinde kalan geç dönem (Helenistik, Roma) mimarisinin ayrıntılı olarak çizilerek belgelenmesidir.

G 8:

G 8 kazı çalışmalarındaki amaç: G 9 açmasında özellikle Hitit stratigrafisine ait mimari yapıların (15.88 m. A duvarı, Hitit Geç İmparatorluğu Dönemi'ne ait) ve tabakaların bu açmada da devamlılık derecesinin saptanıp bir kontekst elde etmektir. Hitit stratigrafisinin özellikle bu yamaç açmalarındaki önemi; höyüğün üst seviyelerinde Roma, Helenistik, Klasik, Arkaik, ve Demir Devri stratigraflerinin net bir şekilde belirlenmesi ile yamaçta yer alan bu plan karede, Hitit Dönemi gibi erken dönem tabakalarının kontekstinin açığa çıkarılabilmesiydi.

G 8 açmasının G 9 plankaresiyle arasındaki servis yolunun kaldırılmasıyla G 9 açmasındaki Hitit Geç İmparatorluk Dönemi'ne ait 15.88 m. kotlu duvarın G 8'de de 2005 yılında bulunan 16.11 m. kotlu duvarı altındaki tek sıra dere taşı dizisinin devam tespiti için açılmasıyla ortaya çıkan 15.86 m. yıkıntı duvarıyla bir mekan oluşturabileceği görülmüştür.

16.59 m. duvarı altından 15.55 m. kotunda kaide parçaları halinde bir arada yer alan kaba ve çoğunlukla açık kap parçalarına ve birbirine karışmış kemiklere rastlanmıştır. Bir kontekst halinde saptanan kemik parçaları çıkarılmadan çevresi açılmış ve aynı seviyede baskı yüzü işlenmemiş taş skarabe ve yanında oksitlenmiş bir bronz iğne bulunmuştur (Res. 3). Çıkan bej astarlı urne parçaları ve söz konusu buluntular, dağılmış bir yerleşim içi gömünün varlığını ortaya koymuştur. Mezarın güneyinde 15.45 m. kotunda kül kalıntılarında (kuzey kesitten 82 cm. ile 1.25 cm. arası) rastlanmıştır ve gömü tipinin kremasyon olduğu anlaşılmıştır. Bu buluntulara göre: Ölen kişi olasılıkla önce keten bir beze sarılıp iğneyle bez tutturularak ölü yakılıp armağanları ve sunuları ile birlikte bir urne içinde gömülmüştür. Kül kalıntıları yanından pişmiş topraktan bulla (Res. 3) ve hayvana ait ön bacak kemiği yanında deniz kabuğundan yapılmış, üzeri siyah şeritli boncuk (15.36 m.) bulunmuştur. Bulunan hieroglif yazıtı ve buluntular mezarın bir kadına ait olduğunu göstermektedir. İ.Ö. 14. yy. kontekstinde çıkan bulla üzerindeki hieroglif yazı halen Prof. Dr. A. Dinçol tarafından çalışılmaktadır. Ön bilgiye göre: bulla üniktir. Hitit dünyasında "kral eşi-tavananna" "büyük kız" gibi

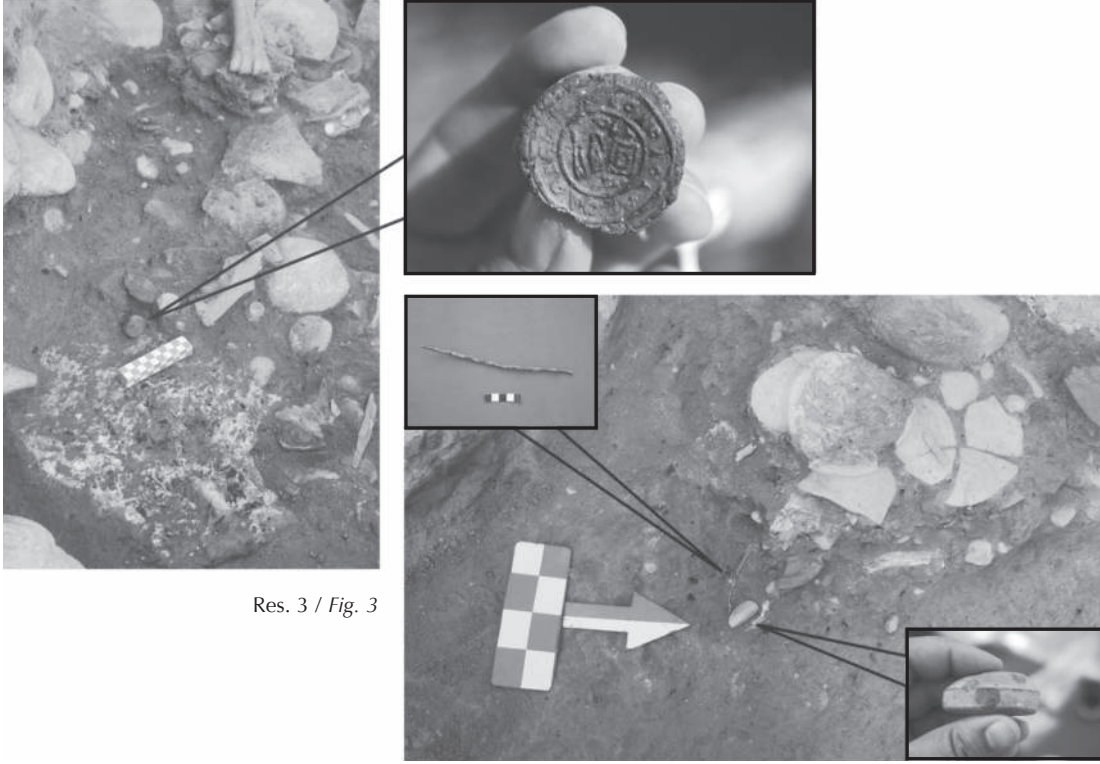
D 7/D 6, G 7/H 7, F 8/G 8, F 9/G 9 and D 7/E 7. The service paths were removed as they had lost their function due to the deformation of the profiles, from rain-fall, flood etc., and in order to document in detail the later Hellenistic and Roman period architecture in the trenches.

G 8:

The target of excavations at G 8 was to identify the context and continuity of the Hittite stratigraphy and architecture (wall A at 15.88 m. dating from the Hittite Late Imperial period) from G 9 and the importance of the Hittite stratigraphy especially in these slope trenches. With the clear identification of Roman, Hellenistic, Classical, Archaic and Iron Age strata in the upper parts of the mound, the aim was to clarify the context of earlier strata such as dating from the Hittite period in this grid-square on the slope.

With the removal of the service path between G 8 and G 9, and with further excavation at G 8 to uncover the single row of creek stones under the wall at 16.11 m., a destroyed wall was exposed at 15.86 m.; and it was understood that the wall at 15.88 m. in G 9 of the Hittite Late Imperial period could form a room with the wall at 15.86 m. in G 8.

Under the wall at 16.59 m., at 15.55 m., fragments mainly belonging to coarse and open vessels and mixed bones were found together as parts of a base. As these bones were found in context, their surroundings were cleaned first and a 'stone scarab' with an un-worked seal face and an oxidised 'bronze pin' were found at the same level (Fig. 3). Fragments belonging to an urn with beige slip and the abovementioned finds indicate a destroyed in-city burial. To the south of this burial, ash residue was found at the 15.45 m. level (between 82 cm. and 1.25 m. thick on the north profile) and the burial was identified as 'cremation'. These finds suggest that the deceased was wrapped with a flax textile fastened with a bronze pin and then cremated; the ashes were then placed in an urn together with gifts and offerings. Beside the ash residue, a baked clay 'bulla' at 15.43 m. (Fig. 3) and a fore limb bone of an animal, as well as a seashell 'bead' with a black band at 15.36 m. were uncovered. The hieroglyphs on the bulla and the finds indicate a female burial. The bulla was recovered within a 14th century B.C. context and its hieroglyphs are being studied by Prof. Dr. A. Dinçol. According to preliminary observations this is a unique bulla. Such bullae are known to have belonged to important women such as the tawannanna and the eldest daughter in the Hittite

Res. 3 / Fig. 3

kişilere ait olduğu görülen bu tip bullalar, Soli örneğinde mesleksiz ve unvansızdır. Bu durumda ayrı bir grupta ele alınması gerekmektedir. Üzerindeki “Δ” işareti iyilik simgesidir. Skarabe, Soli’nin Hitit imparatorluk Dönemi’nde (İ.Ö. 14. yy.) Mısır ile ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Aynı mezarda 15.43 m. kotunda bulunan Hitit bullasının hemen kuzey yönünde amorf bir Kıbrıs “White Slip II” süt kabı gövde parçasına rastlanmıştır (15.45-15.32 m.).

E 6:

E6 açması içinde seviye indirme çalışmalarına başlanmıştır. 2005 yılı kazı sezonunda E 6 açması içinde açılan sondajda yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkarılan 17.82 m. kotundaki kireçtaşı bloklardan oluşan platformun devamlılığını görebilmek amacıyla kazı çalışmalarına başlanmıştır.

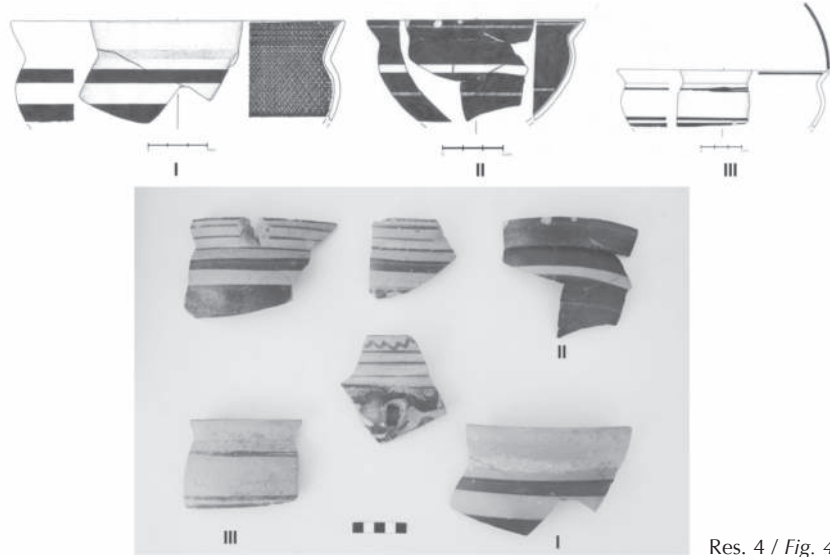
19.59/19.39 m. seviyeleri arasında İ.Ö. 7. ve 6. yy.’a ait seramik buluntularının ağırlıkta olduğu gözlemlenmiştir. Arkaik Dönem pembemsi astar üzerine kırmızı renkte yatay bantların olduğu gövde parçaları, ağız kısmı bant şeklinde kırmızı boyalı ağız parçaları ve Orta Demir Dönemi’ne ait devetüyü ve sarımtırak devetüyü astar üzerine kahverengi yatay bant ve şeritlerin olduğu gövde parçaları, 7. yy. devetüyü astar üzerine kahverengi boyalı dış bordürü kalın konsantrik dairenin bir bölümü korunmuş gövde parçası ve 1 adet İonia Kasesi ağız parçası önemli seramik buluntuları arasındadır (Res. 4).

world normally carry a title and profession – which is not the case for the Soli example. Therefore, it has to be considered within another group. The Δ sign symbolises goodness. The scarab provides evidence for the connection of Soli with Egypt during the Hittite Imperial period (14th century B.C.). In the same burial, just to the north of the Hittite bulla, a body fragment of an amorphous milk vessel of Cypriote White Slip II (15.45-15.32 m.) was found.

E 6:

Work in E 6 started by lowering the level. In the 2005 campaign, a platform of limestone blocks was uncovered at 17.82 m. in the sounding trench dug here. Consequently, excavations were initiated here to determine the extent of this platform.

Between 19.59-19.39 m., potshards of 7th-6th centuries B.C. were found. Amongst the important ceramic finds were body fragments with red horizontal bands on pinkish slip, rim fragments with painted red bands dating from the Archaic period; body fragments with brown horizontal bands on buff or yellowish buff coloured slip of the Middle Iron Age; a body fragment with partially preserved concentric circle painted in brown on buff coloured slip of the 7th century B.C.; and a rim fragment from an ‘Ionian bowl’ (Fig. 4).

Res. 4 / Fig. 4

20.35 m. seviyesindeki Roma Dönemi savunma duvarının kesitlerinin düzeltme çalışması sırasında kesit içinde 18.54 m. kotunda krem astar üzerinde omuz bölümünde kırmızı yatay bantlar ve dalga motifi bulunan Arkaik Dönem bir oinokhoe (Res. 5) tam olarak bulunmuştur. Açmanın kuzeybatı köşesinden 2.60 m. uzaklıkta (17.93 m.) Hellenistik Dönem sarımtırak devetüyü astarlı bir tüm testi bulunmuştur. Testinin çevresindeki buluntular arasında Hellenistik Dönem'e ait daldırma ve kırmızı firnisli kaplara ait parçaların yoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir.

17.80 m. kotunda tek sıra halinde Hellenistik Dönem kireçtaşı bloklar ele geçmiştir. Testinin bu taban üzerinde bulunması nedeniyle *in situ*'dur (Res. 5). Açmanın batı kesitini düzeltme çalışması sırasında 17.42 m. kotunda tama yakın Hellenistik Dönem daldırma firnisli kase ele geçmiştir. E 6 açmasındaki çalışmalar 17.80 m. kotundaki Hellenistik Dönem'e ait kireçtaşı platformun bulunmasıyla sonlandırılmıştır.

During the clearing of the profiles of the Roman defence wall at the 20.35 m. level, an Archaic oinochoe with cream slip and red horizontal bands and wave motifs on shoulder was found intact at the 18.54 m. level (Fig. 5). 2.60 m. away from the northwest corner of the trench an intact Hellenistic jug with a yellowish buff coloured slip was found at 17.93 m. Fragments belonging to dipped red burnished ware vessels from the Hellenistic period were found amongst the finds from around the jug.

At the 17.80 m. level, a single row of Hellenistic limestone blocks were uncovered. The jug was uncovered in situ on this floor (Fig. 5). During the clearing of the west profile of the trench, an almost complete Hellenistic dipped burnished bowl was uncovered at the 17.42 m. level. Work in E 6 stopped with the uncovering of the Hellenistic limestone platform at 17.80 m.

Res. 5 / Fig. 5

Res. 6 / Fig. 6

E 7/F 7 Servis Yolu:

Roma savunma duvarının devamı olan 20.61 m. kotunda duvar ortaya çıkarılmıştır. Bu duvar üzerinden gelen seramik buluntuları arasında Klasik Dönem'e ait siyah firmisli iki adet gövde parçası bulunmaktadır. 20.70 m. kotunda F 7 açmasının, E 7-F 7 servis yoluyla birleşen kuzey kesitinde Klasik Dönem kırmızı figür tekniğinde yapılmış Satyr ve Mainad'ın betimlemeli gövde parçası ele geçmiştir (Res. 6).

Sonuç olarak: Soli Höyük'te 2001 yılı hava fotoğrafında da görüldüğü üzere, plankare sistemine göre (5.00x5.00 m.) oluşturulan açmalar arasındaki servis yolları, 2001'den 2006 yılına kadar oluşan doğal bozulmalar (sel, çöküntü vb.) ve Helenistik-Roma mimarisinin tamamen açığa çıkarılması gerekliliği nedeniyle 2006 yılında sistematik olarak kaldırılmıştır ve Soli Höyük'teki açmaların son durumu bir bütün olarak yeniden çizilmiştir. Üst tabakalarda malzemenin karışık çıkması, savunma amaçlı kullanılan höyüğün Roma ve daha geç dönem tahribatları göstermektedir. Daha alt tabakalarda Hitit stratigrafisi önceki yıllarda bulunan kontekstin devamı niteliğinde olan yan açmalarda çalışılmış, özellikle İ.Ö. 14. yy. Hitit İmparatorluk Dönemi anıtsal mimari çevresinde yoğunlaşmıştır.

E 7/F 7 Service Path:

The wall uncovered at 20.61 m. is a continuation of the Roman defence wall. Among the ceramic finds from this wall are two body fragments belonging to black burnished wares from the Classical period. At the 20.70 m. level, on the north profile of F 7 which joins the E 7/F 7 service path, a body fragment decorated with red figure technique was found: this fragment from the Classical period carries depictions of a Satyr and Maenad (Fig. 6).

Conclusions:

As seen in the aerial photograph of Soli Höyük, the service paths formed since 2001 between the grid-square trenches of 5.00x5.00 m. were removed systematically in 2006 due to the deformation caused to them by the elements (flood, collapse etc.) and the necessity to completely expose the Roman-Hellenistic architecture; and, in 2006, the trenches were redrawn as a whole. As the finds were mixed in the upper layers, it is understood that this defensive mound was damaged during the Roman and later periods. The Hittite stratigraphy in the lower layers was explored in neighbouring trenches in order to identify the context and the work focused on the monumental architecture of the 14th century Hittite Imperial period.